

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky fond regionálneho rozvoja

VYUŽÍVANIE ALTERNATÍVNYCH ZDROJOV **FINANCOVANIA MSP**

ALTERNATÍVNE ZDROJE FINANCOVANIA MSP:

- **zdroje od súkromných investorov** – business angels (podnikateľskí anjeli), venture kapitál (rizikový kapitál), private equity investície (rozvojový kapitál),
- **štátna pomoc** – dotácie, štátne záruky,
- **pomoc z Európskej únie** (EŠIF, Integrovaný plán pre Európu, COSME, Horizont 2020)

AKÉ ALTERNATÍVNE ZDROJE FINANCOVANIA MAJÚ MSP K DISPOZÍCII NA SLOVENSKU?

Financovanie prostredníctvom zdrojov od súkromných investorov

- **Business angels (podnikateľskí anjeli)**

Podnikateľskí anjeli sú skúsení individuálni investori, ktorí poskytujú startupom finančné prostriedky v prvotných fázach rozvoja v čase, keď ešte nie sú atraktívne pre inštitucionálnych investorov. Podnikateľskí anjeli vyplňajú medzeru vo financovaní medzi investíciou vlastného kapitálu podnikateľa plus tzv. FFF (Family, Friends, Fools) a následnými robustnejšími investíciami pre-seed a seed (zárodočného) kapitálu zo strany inštitucionálnych investorov. Spravidla investujú svoje osobné peniaze, ktoré začínajúca firma potrebuje na dokončenie prvej verzie svojho produktu alebo služby, t.j. investujú v najrizikovejšej fáze, v ktorej zlyháva až 90 percent startupov. Okrem financií preto podporeným projektom často poskytujú aj mentorstvo, poradenstvo a svoju sieť podnikateľských kontaktov, ktoré začínajúcim podnikateľom môžu výrazne pomôcť pri rozvoji ich podnikateľského projektu.

Podnikateľskí anjeli často investujú do oblastí, ktoré sú im osobne blízke, pričom preferované sú najmä high-tech odvetvia. Výška investície je veľmi variabilná a závisí od mnohých skutočností ako napr. výška podielu, kvalita projektu, štádium projektu. Vo väčšine prípadov sa však výška investície pohybuje od 10 000 do 80 000 EUR na projekt. Bližšie informácie sú dostupné na www.businessangels.sk.

- **Venture kapitál (rizikový kapitál)**

Poskytujú ho špecializované fondy rizikového kapitálu, ktoré vyhľadávajú investície s vysokým rizikom a vysokou návratnosťou. Investície do startupov v ranných fázach sa

označujú ako pre-seed a seed (zárodočné) a sú určené na financovanie výskumu, vývoja a úvodného konceptu produktu alebo služby. Investície do následnej fázy rozvoja firmy sa označujú ako štartovací kapitál, ktorý má niekoľko kôl financovania. Cieľom prvého je zabezpečiť startupu prvých platiacich zákazníkov a vzápätí čo najviac posilniť zákaznícku základňu. Fondy, rizikového kapitálu, za týmto účelom sprostredkujú aj odborníkov v oblasti predaja a môžu poskytnúť aj prístup ku svojim vlastným významným zákazníkom. Druhé kolo zvyčajne nasleduje, ak startup dosiahne stanovené ciele v rozvoji svojho podnikania, prípadne ak sa mu podarí posilniť svoje postavenie na trhu. Podľa potreby môžu nasledovať aj ďalšie kolá financovania.

Slovak Business Agency realizuje podporu rastovo orientovaných podnikateľských projektov formou poskytovania rizikového kapitálu (vkladu do základného imania spoločností) prostredníctvom špecializovanej dcérskej spoločnosti Národný holdingový fond (NHF).

V súčasnosti, spoločnosť **Národný holdingový fond s.r.o. spravuje tri fondy** rizikového kapitálu so samostatnou právnu subjektivitou (Slovenský Rozvojový Fond, a.s., Slovenský rastový kapitálový fond, a.s., a Fond inovácií a technológií, a.s.).

Spoločnosť zabezpečuje nasledovné služby:

1. poskytovanie odborných konzultácií žiadateľom o financovanie týkajúce sa predkladaných projektov,
2. poradenstvo firmám nachádzajúcim sa v portfóliu spoločnosti,
3. zabezpečenie spolufinancovania pre žiadateľov požadujúcich vyššiu finančnú čiastku ako je maximálna povolená hranica jednotlivých fondov.

FONDY RIZIKOVÉHO KAPITÁLU SO SAMOSTATNOU PRÁVNOU SUBJEKTIVITOU

1) Slovenský rozvojový Fond, a.s.

Karadžičova 2
811 09 Bratislava

Investičný manažér:
QUADRICA Private Equity, a.s.
Križkova 9
811 04 Bratislava
E-mail: quadrica@quadrica.sk
www.quadrica.sk

Slovenský Rozvojový Fond (ďalej len „SRF“) realizuje investície do zabehnutých alebo začínajúcich spoločností, ktoré potrebujú expanzný kapitál. SRF investuje formou vkladu do základného imania spoločností a stáva sa spoluvlastníkom na vopred stanovené obdobie. SRF investuje aj do zabehnutých spoločností, ktoré čelia finančným problémom, druhotnej platobnej neschopnosti alebo problémom s bankovým financovaním. Manažérom Slovenského Rozvojového Fondu, a.s. je QUADRICA Private Equity, a.s. Úlohou spoločnosti Quadrica je vyhľadávanie investičných príležitostí, príprava a dojednávanie podmienok vstupu, fungovania a exitu SRF ako spoluinvestora. V priebehu životnosti projektu zabezpečuje dohľad nad investíciou, zastupuje záujmy Fondu a poskytuje poradenstvo samotným spoločnostiam s cieľom optimalizovať ich fungovanie.

Velkosť investície:

SRF investuje do jedného projektu maximálne 2,3 mil. EUR, pričom minimálna výška investície sa spravidla pohybuje na úrovni 0,5 mil. EUR.

Pri vstupe SRF do podniku sa s vlastníkmi podniku uzatvorí zmluva upravujúca vzájomné vzťahy a kompetencie akcionárov počas životnosti projektu. Zmluva zároveň definuje podmienky a postup v prípade exitu jedného alebo viacerých partnerov z projektu, ako napríklad predkupné práva, postup pri predaji majoritného/minoritného podielu tretej osobe, spoločný predaj tretej osobe a pod. Počas investičného obdobia pomáha SRF manažmentu spoločnosti poradensky a konzultačne realizovať firemnú stratégiu. SRF spoločnosť neriadi, no dozoruje nad investíciou, usmerňuje a pomáha. Exit, resp. ukončenie pôsobenia SRF, sa spravidla realizuje formou uplatnenia predkupného práva spoluvlastníka, alebo odpredajom novému investorovi.

2) Slovenský rastový kapitálový fond, a.s.

Laurinská 18
811 01 Bratislava
E: sekretariat.ba@wood-co.sk
www.wood.cz

Slovenský rastový a kapitálový fond (ďalej len „SRKF“) je partnerom pre financovanie podnikateľa vo fáze rastu. Cieľom SRKF je identifikácia zaujímavých rastových projektov/spoločností, následná realizácia investície a exit pri požadovanej návratnosti vložených zdrojov. Fond je svojím kapitálovým vstupom schopný vyriešiť existujúce joint-venture resp. iné vlastnícke spory. Ideálnym projektom je projekt alebo spoločnosť s výrazným rastovým potenciálom, silným trhovým postavením a motivovaným manažmentom.

Velkosť investície:

- Fond preferuje investície v intervale od 0,5 – 2,5 milióna EUR v prvej tranži.

Rozsah financovania:

- minoritné (minimálne 25%) bez manažerskej kontroly

Forma financovania:

- výlučne majetková účasť v spoločnostiach s ručením obmedzeným a v akciových spoločnostiach

Investičný horizont:

- strednodobý t. j. 3 - 4 roky

Vhodné štádiá financovania:

- Štartovacie - poskytnutie kapitálu v úvodnej fáze
- Rozvojové - financovanie expanzie

3) Fond inovácií a technológií, a.s.

Karadžičova 2
811 09 Bratislava
E: info@fondfit.sk
www.fondfit.sk

Investičný manažér:

Investeers, a.s.

Trhová 54

841 01 Bratislava - Dúbravka

E: michal.borza@investeers.com, radoslav.vasina@investeers.com

Poslaním Fondu inovácií a technológií (ďalej len „FIT“) je formou poskytovania rizikového kapitálu podporiť podnikateľskú iniciatívu a tak rozvíjať podnikanie, zamestnanosť a hospodárstvo smerom k inovatívnej ekonomike. Finančné možnosti Fondu poskytujú väčšiu flexibilitu ako financovanie prostredníctvom úveru z finančných inštitúcií. Fond inovácií a technológií poskytuje priestor, čas a prostriedky pre pôvodný manažment na realizáciu ich podnikateľského zámeru.

Investičným manažérom spoločnosti Fondu inovácií a technológií, a.s. je spoločnosť Investeers, a.s., ktorá vyhľadáva investičné príležitosti, pripravuje a dojednáva podmienky vstupu, fungovania a exitu.

Investičný horizont:

– 4 až 6 rokov

Výška investície:

– od 20 000 EUR do 1 500 000 EUR

FIT podporuje v prevažnej miere projekty, ktoré prichádzajú s novými riešeniami súčasných problémov, alebo ktoré sa snažia zdokonaľiť niečo, čo už existuje a zároveň sú sľubnou investičnou príležitosťou. Oblasť, ktorým FIT venuje osobitnú pozornosť sú životné prostredie, obnoviteľné zdroje energie, priemyselné inovácie, e-commerce, informačné

technológie, telekomunikácie, technológie, ktoré zlepšia život alebo softvérové riešenia. FIT hľadá ľudí s nápadom, tvorivé osoby, výskumníkov a vedcov, podnikateľov v rôznych štádiách realizácie ich podnikateľského zámeru. Orientuje sa aj na mladé firmy, ktoré svoj nápad zhmotnili vo vývoji produktu alebo služby a plánujú ho ďalej uviesť na trh.

Rizikový kapitál sprostredkúva financie podnikom, ktoré sú vo všeobecnosti veľmi malé a ešte len v počiatočných fázach svojej existencie, zároveň však majú veľký potenciál na rast a expanziu. FIT ponúka nielen finančnú investíciu, aktívne sa zapája do rozvoja firmy, radí v kľúčových situáciách a pomáha firme rozvinúť sa v čo najväčšej miere.

Podpora FIT zahŕňa:

- predštartovací (seed) kapitál, štartovací (start-up) kapitál ako aj kapitál na rozšírenie (expansion)
- finančnú podporu projektov v kombinácii s „hands on“ prístupom
- rizikový kapitál v rôznych formách (účasť na vlastnom kapitáli, dlhové a equityné financovanie)
- mentoring, koučing, tvorbu stratégií rozvoja, príprava spoločnosti na vstup strategického investora

• Private equity (rozvojový kapitál)

Zahŕňa aj venture kapitál, zvyčajne sa však týmto pojmom označujú kapitálové investície v neskorších fázach, kedy je startup či MSP rozvinutejší a vykazuje vyššie zisky, no stále má potenciál pre silný rast. Primárnou úlohou private equity investícií je poskytnúť firmám nekótovaným na burze kapitál, ktorý im umožní ich ďalší rast urýchliť. Firmy tento druh investícií vyhľadávajú z viacerých dôvodov, napr. na pokrytie kapitálovo náročnej expanzie na nové trhy, na pokrytie kapitálovo náročného vývoja nových produktov či technológií,

na financovanie akvizícií, či na posilnenie pracovného kapitálu alebo vylepšenie bilancie. Investor zvyčajne vstupuje do tejto formy investície na obdobie niekoľkých rokov a okrem samotných financií často firme poskytne aj podporu vo forme poradenstva pri rozvoji a napĺňaní podnikateľského plánu.

• Crowdfunding (kolektívne investovanie)

Crowdfunding je alternatívou voči tradičným nástrojom kapitálového investovania. Ide o formu financovania založenú na malých investovaných sumách od veľkého množstva investorov. Najčastejšie je crowdfunding realizovaný prostredníctvom internetu, pričom sa ním financujú spoločnosti alebo ich podnikateľské projekty a inovácie zo širokej škály odvetví.

V oblasti crowdfundingu existujú tri typy investorov, ktorí poskytujú prostriedky pre zverejnené projekty. Prvými sú takzvaní „donators“, ktorí investujú prostriedky bez toho, aby očakávali akúkoľvek spätnú návratnosť, či už vo forme peňazí alebo výsledku projektu.

Druhými sú takzvaní „adopters“, ktorí investujú väčšinou do vecných projektov, ktoré majú cieľ produkovať nové výrobky. Títo investori očakávajú získanie výsledku projektu ihneď po jeho dokončení.

Posledným typom investorov sú klasickí investori, ktorí od svojej investície očakávajú zisk. Crowdfunding ešte stále ostáva drobným, úzko profilovaným trhom, ktorý sa zameriava takmer výhradne na startupy a ďalšie podnikateľské projekty v raných fázach rozvoja. Na slovenskom trhu pôsobí domáca platforma – Crowdberry (www.crowdberry.eu), ktorá ponúka vysokú diverzifikáciu investičných projektov pôsobiacich v technologických aj v netechnologických odvetviach, pričom sa zameriava na projekty s vysokou pridanou hodnotou, ktoré zarábajú v neskorších fázach svojho životného cyklu.

ŠTÁTNA POMOC

Štátna pomoc na finančnú podporu MSP sa často prelína s pomocou prostredníctvom financovania zo štrukturálnych fondov EÚ a tiež s podporou s použitím rizikového kapitálu. S cieľom kvalitného sprostredkovania finančnej podpory malým a stredným podnikom štát vytvoril viaceré podporné programy, z ktorých je pomoc štátu poskytovaná vo viacerých formách.

Formy finančnej podpory môžu byť **priame**, ktoré zvyšujú podnikové príjmy a patria medzi ne najmä dotácie, cenové príplatky (napr. v poľnohospodárstve) a exportné prémie (vyrovnávanie cien exportérov voči cenám v zahraničí), alebo **nepriame**, ktoré znižujú podnikové výdavky napríklad formou daňových zvýhodnení, poradenských služieb, rôzne záručné a úverové programy, colné bariéry, dovozné kvóty, alebo ponuka rizikového kapitálu. Forma štátnej pomoci môže mať podobu úhrady úrokov alebo časti úrokov z úveru, ktorý bol podniku poskytnutý, návratná finančná pomoc alebo prevzatie bankovej záruky.

Najdôležitejším inštitucionálnym aktérom na podporu MSP z pohľadu programov štátnej pomoci a ďalších iniciatív ústredných orgánov štátnej správy je **Ministerstvo hospodárstva SR (MH SR)**, ktoré pôsobí ako garant

**MINISTERSTVO
HOSPODÁRSTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

a koordinátor mnohých aktivít v uvedenej oblasti. Medzi najvýznamnejšie aktivity MH SR v oblasti malého a stredného podnikania patria štátne podporné programy, ktoré sa realizujú v súlade so zákonom č. 358/2015 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov. V kompetencii MH SR je aj poskytovanie dotácií v zmysle zákona o regionálnej investičnej pomoci (www.sario.sk/sk/investujte-na-slovensku/statna-pomoc).

MH SR má taktiež právomoc poskytovať dotácie v zmysle zákona č. 71/2013 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva hospodárstva SR (<https://portal.mhsr.sk/dotacie/poskytovanie-financnych-prispevkov-prevadzku-inkubatorov/>).

POMOC Z EURÓPSKEJ ÚNIE

V programovom období rokov 2014 – 2020 Slovensko môže čerpať **štrukturálne fondy** z Európskej únie prostredníctvom šiestich základných operačných programov na podporu malých a stredných podnikov (Výskum a inovácie, Kvalita životného prostredia, Integrovaná infraštruktúra, Integrovaný regionálny operačný program, Ľudské zdroje, zamestnanosť a inklúzia, Efektívna verejná správa).

EURÓPSKA ÚNIA

Európsky fond regionálneho rozvoja

Internetová stránka www.itms2014.sk poskytuje informácie o operačných programoch, plánovaných výzvach, vyhlásených výzvach a schválených projektoch a množstvo ďalších užitočných informácií, ktoré záujemcom pomôžu zorientovať sa pri hľadaní možností podpory ich projektu.

Vyhľadávanie plánovaných výziev vychádza z harmonogramov výziev, ktoré sú všetky riadiace orgány povinné pripravovať vždy na jeden rok vopred. Potenciálny žiadateľ si takto vie s dostatočným časovým predstihom napláňovať aktivity, ktoré by rád podporil z fondov EÚ. V harmonograme možno nájsť napríklad informáciu, kto sa môže uchádzať o podporu svojho projektu, na akom území, koľko je vo výzve finančných prostriedkov a najmä kedy bude výzva vyhlásená.

Internetové stránky riadiacich orgánov

Po získaní základných informácií na vyššie uvedených stránkach je pred podaním konkrétnej ŽoNFP nevyhnutné, aby sa žiadateľ podrobne oboznámil s konkrétnymi informáciami o výzve na stránke RO. Okrem RO môže vyhlasovať výzvy alebo podrobnejšie upravovať podmienky poskytnutia pomoci aj sprostredkovateľský orgán určený vládou SR - sprostredkovateľský orgán vykonáva niektoré činnosti za riadiaci orgán na základe zmluvy s riadiacim orgánom.

Integrovaná sieť informačno-poradenských centier

Centrálny koordinačný orgán zriadil integrovanú sieť informačno-poradenských centier. Informačno-poradenské centrá územne pokrývajú oblasť jednotlivých samosprávnych krajov. Pri využívaní európskych štrukturálnych a investičných fondov môžu záujemcovia využiť bezplatné poradenstvo poskytované jednotlivými informačno-poradenskými centrami. Kontakty na všetky informačno-poradenské centrá sú uvedené na stránke www.partnerskadohoda.gov.sk.

• Investičný plán pre Európu

pozostáva z troch vzájomne sa dopĺňajúcich prístupov:

1. Európsky fond pre strategické investície (ďalej len „EFSI“) – cieľom EFSI je podporovať financovanie a implementáciu produktívneho investovania v Európskej únii a zabezpečiť uľahčenie prístupu k financovaniu. EFSI je spoločnou iniciatívou Európskej komisie a EIB Group, ktorá je spoločným projektom Európskej investičnej banky (EIB) a Európskeho investičného fondu (EIF).

2. Zaisťiť, aby sa investície dostali do reálnej ekonomiky

Tento cieľ napĺňajú dve samostatné iniciatívy. Prvou je zvýšenie transparentnosti investičných príležitostí prostredníctvom Európskeho investičného projektového portálu (EIPP) (www.ec.europa.eu/eipp/desktop/en/index.html). Ide o online platformu, ktorá má za úlohu zviditeľniť finančné príležitosti pre investície naprieč Európou a spojiť navrhovateľov investičných projektov s investormi.

Druhou iniciatívou je posilnenie poradenských služieb prostredníctvom Európskeho centra pre investičné poradenstvo (EIAH) (<http://eiah.eib.org/>). Ide o spoločný projekt Európskej komisie a Európskej investičnej banky, ktorý má za úlohu poskytovať technickú podporu a poradenstvo pre firmy pripravujúce investičné projekty.

3. Zlepšiť investičné prostredie

Európska komisia pracuje na podpore investovania a zlepšenia celkovej dostupnosti financovania v ekonomike. Európska komisia sa naďalej snaží realizovať podporu na štrukturálnej úrovni so zameraním sa na vytvorenie lepších a predvídateľnejších regulácií na všetkých úrovniach, zasadzovaním sa o štrukturálne reformy v rámci členských krajín únie a prehlbovaním spoločného trhu.

• Program COSME

Program COSME (Competitiveness of Enterprises and SME's – Program pre konkurencieschopnosť podnikov a malých a stredných podnikov) je nástrojom EÚ, špecificky zameraným na podporu konkurencieschopnosti, trvalej udržateľnosti a podnikateľského vzdelávania podnikov a malých a stredných podnikov.

Poskytuje dva finančné nástroje:

- záručná schéma (Loan Guarantee Facility) - poskytovanie záruk pre úvery čerpané MSP do výšky 150 000 EUR
- kapitálový nástroj (Equity Facility for Growth) - investovanie do MSP vo fáze rastu/ expanzie

Aktuálne výzvy a viac informácií je dostupných na portály pre granty a ponuky EÚ (www.ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home).

• Program Horizont 2020

Jedným z prvkov financovania MSP v rámci programu Horizont 2020 je tzv. SME Instrument (Nástroj pre MSP). Cieľom nástroja je podporiť najinovatívnejšie malé podniky s veľkým potenciálom rastu schopné samostatne prežiť v trhovom prostredí. Poskytuje granty jednoduchým a rýchlym spôsobom prostredníctvom niekoľkých fáz. **SME Instrument Phase 1** - na štúdie konceptu a uskutočniteľnosti inovácií a **SME Instrument Phase 2** – vývoj produktu, jeho testovanie, validácia a uvedenie na trh.

Ďalším nástrojom na podporu MSP v rámci Horizontu 2020 je „Prístup k rizikovému financovaniu (Access to Risk Finance)“ prostredníctvom nástrojov **InnovFin**.

Aktuálne výzvy Horizontu 2020 a viac informácií je dostupných na stránkach www.ec.europa.eu/programmes/horizon2020/

<http://www.ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/h2020>

Kontaktné informácie:

Slovak Business Agency

Karadžičova 2
811 09 Bratislava 2
Slovenská republika
www.npc.sk